

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІІМ БӘРІМБЕК БЕЙСЕНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚАРАҒАНДЫ АКАДЕМИЯСЫ**

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ ЖӘНЕ КРИМИНОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫ

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ-АТҚАРУ ҚҰҚЫҒЫ
БОЙЫНША НЕГІЗГІ КАТЕГОРИЯЛАР МЕН ҰҒЫМДАРЫНЫҢ ҚЫСҚАША
СӨЗДІГІ**

ҚАРАҒАНДЫ 2013

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІІМ БӘРІМБЕК БЕЙСЕНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚАРАҒАНДЫ АКАДЕМИЯСЫ**

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ ЖӘНЕ КРИМИНОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫ

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ-АТҚАРУ ҚҰҚЫҒЫ
БОЙЫНША НЕГІЗГІ КАТЕГОРИЯЛАР МЕН ҰҒЫМДАРЫНЫҢ ҚЫСҚАША
СӨЗДІГІ**

ОҚУ-ТӘЖІРИБЕЛІК БАСЫЛЫМ

ҚАРАҒАНДЫ 2013

УДК 343 (038)
ББК 67.408 я2
Қ18

Пікір берушілер:

заң ғылымдарының докторы, профессор З.С. Тоқубаев, заң ғылымдарының кандидаты, профессор М.А. Қызылов.

Авторлық ұжым: заң ғылымдарының кандидаты, профессор Р.Б. Құлжақаева, заң ғылымдарының кандидаты С.Қ. Алтайбаев, заң ғылымдарының кандидаты Б.Б. Коцегулов, заң ғылымдарының магистрі Н. Жанхан.
Оқу-тәжірибелік басылым. – Қарағанды: Қазақстан Республикасы ІІМ Б.Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы, 2013. – 29 б.

ISBN 978-601-7231-85-9

Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару құқығы бойынша негізгі категориялар мен ұғымдарының қысқаша сөздігі қылмыстық-атқару құқығы жүйесінде салалық заң терминдеріне қысқаша анықтамалық негізде түсініктер топтастырылған. Қылмыстық-атқару құқығын меңгеруде оқырмандарға жеңіл болу үшін орысша және қазақша нұсқасы берілген.

Сөздік заңдық білім беретін оқу орындарының студенттеріне, ведомстволық оқу орындарының тыңдаушыларына, магистранттар мен (PhD) докторанттарына және Қылмыстық-атқару жүйесі мен құқық қорғау органдарының қызметкерлеріне арналған.

УДК 343 (038)
ББК 67.408 я2

Оқу-тәжірибелік басылым Қазақстан Республикасы ІІМ Б.Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының Оқу-әдістемелік кеңесінің шешімі бойынша басылады

ISBN 978-601-7231-85-9

© ҚР ІІМ Б.Бейсенов атындағы
Қарағанды академиясы, 2013;
© Авторлық ұжым, 2013

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ-АТҚАРУ ҚҰҚЫҒЫ
курсы бойынша негізгі категориялар мен ұғымдардың қысқаша сөздігі

Администрация учреждений, исполняющих уголовные наказания - Должностные лица, которые в соответствии с УИК РК пользуются правом применения мер поощрения и взыскания, также младшие инспектора во время выполнения ими служебных обязанностей.

Алименты (от латинского Alimentum – питание, содержание) - Средства на содержание. Основой алиментного обязательства являются семейные отношения – брак, родство, отношения, приравненные к родству, - усыновление, удочерение. Из заработной платы осужденного, пенсий или иных доходов производятся различного рода удержания, в т.ч. и алименты.

Амнистия (от греческого Amnistia – забвение, прощение) - Полное или частичное освобождение от наказания лиц, совершивших преступление, либо замена этим лицам назначенного судом наказания более мягким наказанием (может также предусматривать снятие судимости с лиц, ранее отбывших наказание).

Қылмыстық жазаны орындайтын мекеменің әкімшілігі - Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару кодексіне сәйкес көтермелеу және жазалау шараларын қолдану құқығын пайдаланатын лауазымды адамдар, сондай-ақ қызметтік міндеттерін атқару кезінде кіші инспекторлар.

Алимент (латын тілінен аударғанда – Alimentum – қорек, асырау) – Асырауға арналған қаражат. Алименттік міндеттемелер негізі болып отбасылық қатынастар табылады – неке, туу, тууға теңестірілген қатынастар, ұл баланы асырып алу, қызды асырап алу. Сотталғандардың еңбекақысынан, зейнетақыдан немесе басқа да табыс көздерінен әртүрлі түрде алымдар, оның ішінде алимент алу жүргізіледі.

Рақымшылық (грек тілінен аударғанда – Amnistia – ұмыту, естен шығару, кешіру) – Қылмыс жасаған адамды жазадан толық немесе жартылай босату, не осы адамға сотпен тағайындалған жазаны жеңілдірек түрімен ауыстыру (бұрын жазасын өтеген адамдардан да соттылығын алып тастау алдын ала қарастырылуы мүмкін).

Арест - Вид уголовного наказания, который заключается в содержании осужденного в условиях строгой изоляции от общества.

Согласно УИК РК на осужденных к аресту распространяется условия содержания, установленные УИК для осужденных к лишению свободы, отбывающих наказание в условиях общего режима в тюрьме.

Арест не назначается лицам, не достигшим к моменту вынесения приговора 16-лет.возраста, а также беременным женщинам и женщинам, имеющим детей в возрасте до восьми лет. Военнослужащие отбывают наказание на гауптвахтах.

Арестный дом - Специальное учреждение тюремного типа с присущим им атрибутами и инфраструктурой, но без рабочих камер. Арестный дом - это учреждение для отбывания наказания в виде ареста.

Безопасное место - В исправительных учреждениях специально оборудованное для этих целей помещение. Зачастую в этих целях используются камеры штрафных изоляторов и помещений камерного типа.

Безработный - При исполнении наказания в виде исправительных работ в срок отбывания наказания может быть засчитано время, в течение которого осужденный был официально признан безработным.

Қамау, тұтқындау – Сотталғанды қоғамнан қатаң оқшаулау жағдайында ұстайтын қылмыстық жазаның түрі.

Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару кодексіне сәйкес қамауға алынған сотталғандарға ҚАК айқындалған түрмеде жалпы режим жағдайында жазасын өтейтін бас бостандығынан айырылған сотталғандарды ұстау жағдайы қолданылады. Қамауға алу үкім шығару сәтінде 16 жасқа толмаған адамдарға, сондай-ақ жүкті әйелдерге және 8 жасқа дейінгі балалары бар әйелдерге тағайындалмайды.

Қамау үйі – Өзіне тән қасиеті және инфрақұрылымы бар, бірақ жұмыс камерасы жоқ түрмелік үлгідегі арнайы мекеме. Қамау үйі – бұл қамау түріндегі жазаны өтейтін мекеме.

Қауіпсіз орын – Түзеу мекемелерінде осы мақсатта арнайы жабдықталған бөлме. Көбінесе бұл мақсатта айыпты оқшаулау камералары және камералық үлгідегі бөлмелер қолданылады.

Жұмыссыз – Түзеу жұмыстары түріндегі жазаны орындау кезіне жазаны өтеу мерзіміне сотталғанның ресми түрде жұмыссыз деп танылған уақыты есептелуі мүмкін.

Библиотека - Осужденный имеет право иметь при себе не более 10 экземпляров книг и журналов. Литература в количестве, превышающем установленном УИК РК, сдается в библиотеку исправительного учреждения.

Благодарность - Мера поощрения, применяемая к осужденным согласно УИК РК.

Болезнь - Одно из оснований при котором осужденный может быть освобожден от дальнейшего отбывания наказания или переведен в другое учреждение, исполняющее наказание.

Буйство - Это поведение и конкретные поступки осужденных, склонных к насилию (как над окружающими, так и над собой), которые несдержанно и бурно проявляют свои желания и чувства в целях их реализации.

Буйное поведение - Это такие активные действия осужденных, как бесчинство, драки, буйные скандалы, грозящие перерасти в драку, и т.п.

Бесчинство - Грубое нарушение общественного порядка в исправительных учреждениях.

Кітапхана – Сотталғандар өзінде 10 данадан артық емес кітаптар мен журналдарды қалдыруға құқығы бар. Қазақстан Республикасының ҚАК-де айқындалған әдебиеттер саны шектен асып кеткен жағдайда түзеу мекемесінің кітапханасына тапсырылады.

Алғыс – Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару кодексіне сәйкес сотталғандарға қолданылатын көтермелеу шаралары

Сырқат – Сотталғанның ары қарайғы жазасын өтеуден босатылуы немесе жазаны орындайтын басқа мекемеге ауыстырылуы мүмкін негіздердің бірі.

Қызу, құтыру, еліру – Бұл сотталғандардың өздерінің ықылас және сезімдерін іске асыру мақсатында ұстамсыздық және долылық көрсететін озбырлыққа бейім (айналадағыларға және өзіне қатысты) мінез-құлық.

Қызу мінез-құлық – Бұл сотталғандардың жүгенсіздік, бұзақылық, төбелес, елірген жанжалдар, төбелеске ұласуға қорқыту және т.б. түрдегі белсенді әрекеттері.

Жүгенсіздік – Түзеу мекемелерінде қоғамдық тәртіпті өрескел бұзушылық.

Ведомственный контроль - Контроль со стороны вышестоящих органов и их должностных лиц за деятельностью учреждений и органов, исполняющих наказания.

Вежливое обращение - Одно из основных прав осужденных. В соответствии с ч. 9 ст.10 УИК РК осужденные имеют право на вежливое обращение со стороны персонала учреждения, исполняющего наказание.

Виды исправительных учреждений - Исправительные колонии, воспитательные колонии, тюрьмы. Следственные изоляторы исполняют функции исправительных учреждений только в отношении тех осужденных, которые оставлены в них для работы по хозяйственному обслуживанию.

Внутренний распорядок - Установленный законом или иными нормативными актами правила поведения осужденных во время работы и отдыха, перечень работ и должностей, на которых запрещается использовать осужденных, перечень количества предметов и вещей, которые могут иметь при себе, правила производства проверок, проведения свиданий, приема и вручения осужденным посылок, передач, бандеролей и корреспонденции, а также перечень и количество продуктов питания и предметов первой необходимости, разрешенных к продаже осужденным. Внутренний распорядок доводится до всех осужденных.

Ведомстволық бақылау – жазаны атқарушы мекемелер мен органдардың қызметіне жоғары тұрған басқару органдары мен лауазымды адамдардың тарапынан бақылауды жүзеге асыру.

Сыпайы ықылас білдіру – Сотталғандардың негізгі құқықтарының бірі. Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару кодексінің 10-бабы 9-тармағына сәйкес жазасын өтеп жүрген адамдардың қызметкерлер тарапынан сыпайылық көру құқығы бар.

Түзеу мекемелерінің түрлері – түзеу колониялары, тәрбиелеу колониялары, түрмелер. Тергеушілік оқшаулау орындары шарушылық қызмет көрсету жөніндегі жұмысты орындауға қалдырылған сотталғандарға қатысты түзеу мекемелерінің міндетін атқарады.

Ішкі тәртіп – Сотталғандардың заңмен немесе өзге де нормативтік актілермен айқындалған жұмыс және демалыс уақытындағы жүріс-тұрыс ережесі, сотталғандар пайдалануға тыйым салынған лауазымдар мен жұмыстардың тізімі, өзінде қалдыруға болатын заттар мен бұйымдардың мөлшерінің тізімі, тексеру жасау, кездесу өткізу, сотталғандардың посылкалар, сәлемдемелер, бандерольдер және хат-хабарларын қабылдау және табыстау, сондай-ақ сотталғандарға сатуға рұқсат етілген бірінші қажеттіліктегі азық-түлік және заттардың мөлшері мен тізімінің ережесі.

ВИЧ-инфицированные осужденные - Необходимо обязательное медицинское освидетельствование на выявление вируса иммунодефицита человека у лиц, содержащихся в учреждениях уголовно-исполнительной системы.

Водворение в дисциплинарный изолятор - Мера взыскания, применяемая к осужденным, содержащимся в воспитательных колониях за нарушение порядка отбывания наказания.

Водворение в штрафной изолятор - Мера взыскания, применяемая к осужденным к аресту или лишению свободы.

Возмещение вреда - Это возмещение вреда осужденному в соответствии с законодательством Республики Казахстан в случае причинения ему увечья, связанного с выполнением обязательных работ.

Возмещение расходов - Это удержание из заработной платы, пенсий или иных доходов осужденных к лишению свободы для возмещения расходов по их содержанию в соответствии с УИК РК.

ЖҚТБ - жұқтырушы сотталғандар – Қылмыстық-атқару жүйесі мекемелерінде отырған адамдарда дертті тапшылық індетін анықтауға міндетті дәрігерлік куәландыру қажет.

Тәртіптік оқшаулағышқа (изолятор) кіргізу – Тәрбиелеу колониясында отырған сотталғандарға жазаны өтеу тәртібін бұзғаны үшін қолданылатын жазалау шарасы.

Айыптық оқшаулағышқа (изолятор) кіргізу – Қамауға және бас бостандығынан айыруға сотталғандарға қолданылатын жазалау шарасы.

Зардаптың орнын толтыру – Бұл сотталғандарға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес міндетті жұмыс орындауға байланысты зақым келтірілгенде, мертігу жағдайында зардаптың орнын толтыру.

Шығынның орнын толтыру – Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару кодексіне сәйкес бас бостандығынан айыруға сотталғандарды ұстауға байланысты шығындардың орын толтыру үшін еңбекақысынан, зейнетақысынан және өзге де табыстарынан ұстап қалу.

Возмещение ущерба - Это право осужденных, утративших трудоспособность в период отбывания срока лишения, на возмещение ущерба в случае и порядке, предусмотренном законодательством РК.

Военная подготовка осужденных военнослужащих - Их военное обучение и воспитание, проводимое по специальным программам, разработанным Министерством обороны РК.

Воспитательная колония - Вид исправительного учреждения, в котором отбывают наказание несовершеннолетние осужденные к лишению свободы.

Воспитательная колония общего режима - Вид исправительного учреждения, в котором отбывают наказание несовершеннолетние мужского пола, осужденные впервые к лишению свободы, а также несовершеннолетние женского пола.

Воспитательная колония усиленного режима - Вид исправительного учреждения, в котором отбывают наказание несовершеннолетние мужского пола, ранее отбывавшие наказание в виде лишения свободы.

Выговор - Мера взыскания, применяемая к осужденным, как правило за незначительные нарушения установленного порядка отбывания наказания.

Залалдың орнын толтыру – Бұл сотталғандардың бас бостандығынан айыру мерзімін өтеу кезеңінде еңбек қабілеттілігін жоғалтқанда Қазақстан Республикасының заңнамасында көрсетілген тәртіп пен жағдайда залалдың орнын толтыру құқығы.

Сотталған әскери қызметшілердің әскери дайындығы – Оларды, Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігімен әзірленген арнайы бағдарлама бойынша өткізілетін әскери оқыту және тәрбиелеу.

Тәрбиелік колония – Бас бостандығынан айырылған кәмелетке толмаған сотталғандар жазасын өтейтін түзеу мекемелерінің түрі.

Жалпы режимдегі тәрбиелік колония – Бұл бас бостандығынан айыруға бірінші рет сотталған еркек жынысты кәмелетке толмағандар, алғаш рет сотталғандар, сондай-ақ әйел жынысты кәмелетке толмағандар жазасын өтейтін түзеу мекемесінің түрі.

Күшейтілген режимдегі тәрбиелік колония – Бұрын бас бостандығынан айыру жазасын өтеген еркек жынысты кәмелетке толмағандар жазасын өтейтін түзеу мекемесінің түрі.

Сөгіс – Жаза өтеудің белгіленген тәртібін азын-аулақ бұзу кезінде сотталғандарға қолданылатын жазалау шарасы.

Гауптвахта - Специально оборудованное помещение для исполнения наказания в виде ареста для осужденных военнослужащих.

Групповые неповиновения осужденных - Нарушения установленного порядка отбывания наказания осужденными в местах лишения свободы.

Групповое хулиганство - Нарушение установленного порядка отбывания наказания осужденными в местах л/св. Это локальные, хулиганские мотивы и не связанные с противодействием порядку и условиям исполнения (отбывания) наказания.

Гуманизм - Принцип уголовно-исполнительного права. Предполагает видеть в осужденных члена общества, гражданина государства, временно оступившегося, которого можно и нужно сделать полезным членом общества.

Действие уголовно-исполнительного законодательства - К осужденным, отбывающим наказание на территории Республики Казахстан, применяется уголовно – исполнительное законодательство Республики Казахстан.

Исполнение уголовных наказаний, а также применение средств исправления осужденных и оказание помощи освобождаемым осуществляются в соответствии с законодательством, действующим на момент исполнения данного вида наказания.

Абақты – Сотталған әскери қызметшілер үшін қамау түріндегі жазаны орындайтын арнайы жабдықталған үй бөлме.

Сотталғандардың топтасып бағынбауы – Сотталғандардың бас бостандығынан айыру орындарында жаза өтеудің белгіленген тәртібін бұзуы.

Топтасқан бұзақылық - Сотталғандардың бас бостандығынан айыру орындарында жаза өтеудің белгіленген тәртібін бұзуы. Бұл жергілікті, бұзақылық себеп-салдар және жазаны орындаудың (өтеудің) тәртібі мен шартына қарсы әрекет етумен байланысты емес.

Ізгілік – Қылмыстық-атқару құқығының қағидасы. Уақытша сүрінген сотталғандардан, одан қоғамға пайдалы мүше жасауға болатын қоғам мүшесін, мемлекеттің азаматын көруге болатынын болжайды.

Қылмыстық-атқару заңнамасының әрекеті – Қазақстан Республикасының аумағында жазасын өтеуші сотталғандарға Қазақстан Республикасының қылмыстық-атқару заңдары қолданылады. Сотталғандардың қылмыстық жазаларды атқаруы, сондай-ақ оларға түзеу амалдарын қолдану мен босатылатындарға көмек көрсету жазаның осы түрін атқару кезінде қолданылып жүрген заңдарға сәйкес жүзеге асырылады.

Демократизм - Принцип уголовно-исполнительного права, который выражается в демократической сущности процессов исправительного воздействия на осужденных, в широком участии общественности в этом процессе, в контроле общественности за деятельностью уголовно-исполнительной системы, в признании осужденного субъектом права, субъектов уголовно-исполнительных правоотношений, в строгом соблюдении прав человека и гражданина.

Денежная премия - Мера поощрения, применяемая к осужденным к ограничению свободы, к лишению свободы, а также осужденным военным служащим, содержащимся в гауптвахте.

Денежное пособие - Выдача осужденным, освобождаемым из мест л/св, единовременного денежного пособия в размере, установленном Правительством РК.

Денежные переводы - Право осужденных получать денежные переводы, а также отправлять их близким родственникам, а с разрешения администрации исправительного учреждения – иным лицам.

Денежные средства - Сумма денег, которую может иметь при себе осужденный к ограничению свободы, для приобретения продуктов питания и предметов не запрещенных к использованию в исправительных центрах.

Демократизм (Бұқарашыл) – Сотталғандарға түзеу ықпалымен әсер ететін үрдістің демократиялық мәнімен көрінетін, бұл үрдісте жұртшылықтың кеңінен қатысуы, жұртшылықтың қылмыстық-атқару жүйесінің қызметіне бақылау жасауы, сотталғанды құқық субъектісі, қылмыстық-атқару құқық қатынастарының субъектісі ретінде тану, адам және азаматтың құқықтарын қатал түрде сақтау көрінетін қылмыстық-атқару құқығының қағидасы.

Ақшалай сыйлық – Бас бостандығын шектеуге, бас бостандығынан айыруға сотталғандарға, сондай-ақ абақтыда ұсталғандарға қолданылатын мадақтау шарасы.

Ақшалай жәрдемақы – Бас бостандығынан айыру орындарынан босатылатын сотталғандарға Қазақстан Республикасының Үкіметімен айқындалған мөлшерде берілетін бір жолғы ақшалай жәрдемақы.

Ақша аударымы – Сотталғандардың ақшалай аударым алу, сондай-ақ оларды жақын туыстарына, түзеу мекемесі әкімшілігінің келісімі бойынша – өзге адамдарға жөнелту құқығы.

Ақша қаражаты – Бас бостандығын шектеуге сотталғанның түзеу орталықтарында қолдануға тыйым салынбаған азық-түлік және заттарды сатып алуы үшін өзінде қалдыруы мүмкін ақша сомасы.

Деньги, подлежащие конфискации - При исполнении такого дополнительного вида наказания, как конфискация, изымаются деньги, принадлежащие осужденному, включая и те, которые находятся на счетах и во вкладах или на хранении в финансово-кредитных организациях и банках.

Деньги, разрешенные к дополнительному расходованию - Осужденному отбывающими наказание в виде л/св, за хорошее поведение, добросовестное отношение к труду, обучению, активное участие в работе самодеятельных организаций осужденных и в воспитательных мероприятиях может быть разрешено дополнительно расходовать деньги в сумме до минимального размера оплаты труда на покупку продуктов питания и предметов первой необходимости.

Деньги, разрешенные для хранения при себе - Осужденные, отбывающие наказания в виде л/св в колонии – поселение, могут иметь при себе деньги и пользоваться ими без ограничения.

Дети в исправительных учреждениях - В ИУ, в которых отбывают наказания осужденные женщины, женщины, имеющие детей, могут организовываться дома ребенка.

Дисциплинарная ответственность осужденных - Один из видов ответственности, применяемых к осужденным за нарушение установленного порядка отбывания наказания.

Тәркілеуге жататын ақшалар – Тәркілеу сияқты бұндай қосымша жазаны орындау барысында сотталғандарға тиесілі ақшалар, оның ішінде шотта және салымда немесе қаржы-несие ұйымдарында және банкіде сақтауда тұрған ақшалар алынады.

Қосымша тұтынуға рұқсат етілген ақшалар – Бас бостандығынан айыру түріндегі жазаны өтеуші сотталғандарға жақсы мінез-құлқы, еңбекке, оқуға деген адал көзқарасы, өздігінен әрекет ететін ұйымдардың жұмысына және тәрбиелік шараларға белсенді қатысуда азық-түлік және бірінші қажеттіліктегі заттарды сатып алуда еңбегіне төленген ақшаны минимальды мөлшерге дейін жұмсауына қосымша рұқсат берілуі мүмкін.

Өзінде сақтауға рұқсат етілген ақшалар – Колония-қоныста бас бостандығынан айыру түріндегі жазаны өтеуші сотталғандар өздерінде ақша алып жүруге және онымен еш шектеусіз пайдалануына болады.

Түзеу мекемелеріндегі балалар – Сотталған әйелдер, балалары бар әйелдер жазасын өтейтін балаларын үйін ұйымдастыратын түзеу мекемесі.

Сотталғандардың тәртіптік жауапкершілігі – Сотталғандарға жазаны өтеудің белгіленген тәртібін бұзғаны үшін қолданылатын жауапкершіліктің бір түрі.

Дисциплинарный изолятор - Специально оборудованное помещение в воспитательной колонии для содержания несовершеннолетних осужденных, которые являются нарушителями установленного порядка отбывания наказания.

Дисциплинарный штраф - Мера взыскания, применяемая за нарушения установленного порядка отбывания наказания к осужденным к л/св в размере до двух минимальных размеров оплаты труда.

Дифференциация исполнения наказания - Принцип уголовно-исполнительного права, требующий распределения осужденных на определенные категории и отдельного содержания этих категорий в местах, исполняющих уголовные наказания.

Документы, удостоверяющие личность осужденного - У осужденных, отбывающих наказание в виде ограничения свободы, ареста и л/св, паспорт и иные документы изымаются и хранятся в личном деле. Взамен осужденным выдается специальная карточка с указанием его данных.

Досмотр вещей - Личные вещи осужденных, отбывающих наказания в исправительных центрах, арестных домах и в ИУ, могут подвергаться досмотру.

Тәртіптік оқшаулағыш (изолятор) – Жаза өтеудің белгіленген тәртібін бұзумен көрінген кәмелетке толмаған сотталғандарды ұстау үшін арнайы жабдықталған тәртіптік колонияның үй бөлмесі.

Тәртіптік айып – Бас бостандығынан айыруға сотталғандардың жаза өтеудің белгіленген тәртібін бұзғаны үшін еңбегінің екіге дейінгі минимальды мөлшерінде төлену үшін қолданылатын жазалау шарасы.

Жазаны орындаудың дифференциациясы (жеке-даралығы) – Сотталғандарды белгілі бір санатқа бөлу және бұл санатты қылмыстық жазаны атқаратын орындарда бөлек ұстауды қажет ететін қылмыстық-атқару құқығының қағидасы.

Сотталғандардың жеке басын куәландыратын құжаттар – Бас бостандығын шектеу, абақтыда ұстау және бас бостандығынан айыру түріндегі жазаны өтейтін сотталғандарда төлқұжат және басқа да құжаттар алынып және жеке істе сақталады. Оның орнына сотталғандарға олардың мәліметтері көрсетіле отырып, арнайы парақша беріледі.

Заттарды қарап шығу – Түзеу орталықтарында, абақты үйлерінде және түзеу мекемелерінде сотталғандардың жеке заттары қарап тексеруге тартылуы мүмкін.

Единые помещения камерного типа - Специально оборудованные помещения в исправительных колониях общего и строгого режимов для содержания осужденных, злостно нарушающих установленный порядок отбывания наказания.

Жалобы осужденных - Осужденные имеют право подавать жалобы как в устной, так и в письменной форме, по вопросам, связанным с нарушением их прав и законных интересов.

Женщины, осужденные к лишению свободы - Они отбывают наказание в исправительной колонии общего режима для осужденных женщин к л/св и исправительных колониях строгого режима для осужденных женщин при особо опасном рецидиве.

Жестокое обращение - В соответствии с общепринятыми принципами и нормами международного права и Конституции Республики Казахстан, уголовно-исполнительное законодательство РК и практика его применения основывается на строгом соблюдении гарантии защиты осужденных от жестокого обращения.

Забастовка - Злостное нарушение установленного порядка отбывания наказания

Камералық үлгідегі бірыңғай үй-жай – Жалпы және қатаң режимдегі ұсталатын жаза өтеудің белгіленген тәртібін өрескел бұзған сотталғандар үшін арнайы жабдықталған үй-жай.

Сотталғандардың шағымы – Сотталғандар өздерінің құқықтары мен заңды мүдделерінің бұзылуына байланысты сұрақтар бойынша шағымды ауызша да, жазбаша да беруге құқылы.

Бас бостандығынан айыруға сотталған әйелдер – Олар бас бостандығынан айыруға сотталған әйелдер үшін жалпы режимдегі түзеу колониясында және қылмыстардың аса қауіпті қайталануы кезінде сотталған әйелдер үшін қатаң режимдегі түзеу колониясында жазасын өтейді.

Қатыгез қарау – Жалпыға бірдей қабылданған халықаралық құқықтың қағидалары мен нормаларына және Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес, Қазақстан Республикасының қылмыстық-атқару заңнамасы және оның қолданылу тәжірибесі сотталғандарға қатыгез қараудан қорғаудың кепілдігін қатаң түрде сақтауға негізделеді.

Ереуіл – Жазаны өтеудің белгіленген тәртібін өрескел бұзуы.

Законность - Принцип уголовно-исполнительного права. Предполагает в узком смысле строгое и точное соблюдение законов всеми гражданами и должностными лицами. В широком – понятие сложное и включает в себя, с одной стороны, наличие в государстве хорошо продуманной системы законов, отвечающих объективным условиям жизни общества, а с другой – точное и строгое соблюдение этих законов всеми гражданами государства, всеми должностными лицами.

Законные интересы - Это интересы, которые касаются не только осужденных, но и их родственников, близких, членов трудовых коллективов, акционеров и др. лиц и сфер деятельности, с которыми осужденный связан теми или иными законными отношениями.

Замена не отбытой части наказания более мягким видом наказания - Лицу, отбывающему лишение свободы за преступление небольшой, средней тяжести и тяжкие преступления, суд с учетом его поведения в период отбывания наказания может заменить оставшуюся неотбытой часть наказания более мягким видом наказания.

Замена исправительных работ другим видом наказания - В случае злостного уклонения от отбывания наказания лицом, осужденным к исправительным работам, суд может заменить неотбытый срок исправительных работ наказанием в виде ограничения свободы или лишения свободы на тот же срок.

Зандылық – Қылмыстық-атқару құқығының қағидасы. Тар мағынада барлық азаматтар мен лауазымды адамдардың заңдарды қатаң және анық сақталуы ден есептеледі. Кең мағынада бұл ұғым қиын, және де өзіне бір жағынан мемлекетте қоғам өмірінің объективті жағдайына жауап беретін жақсы ойластырылған заң жүйесінің болуын, екінші жағынан осы заңдарды мемлекеттің барлық азаматтары, барлық лауазымды тұлғалары анық және қатаң сақтауын қамтиды.

Занды мүдделер – Бұл тек қана сотталғандардың ғана емес, сондай-ақ олардың туыстары, еңбек ұжымдарының, акционерлерінің және басқа да адамдар мен қызмет аясындағы жақын мүшелерінің, сотталғандардың белгілі бір заңды қатынастарымен байланысты мүддесі.

Жазаның өтелмеген бөлігін неғұрлым жеңіл жаза түрімен ауыстыру – Кішігірім, орташа ауыр және ауыр қылмыс үшін бас бостандығынан айыру жазасын өтеп жүрген адамға сот оның жазасын өтеу кезіндегі мінез-құлқын ескере отырып, жазаның өтелмей қалған бөлігін оның жеңіл түрімен ауыстыра алады.

Түзеу жұмыстарын жаза басқа түрімен ауыстыру – Түзеу жұмыстарына сотталған адам жазаны өтеуден әдейі жалтарған жағдайда сот түзеу жұмыстарының өтелмеген бөлігін нақ сол мерзімге бас бостандығын шектеу немесе бас бостандығынан айыруға ауыстыруы мүмкін.

Замена ограничения свободы лишением свободы - В случае злостного уклонения от отбывания наказания лицом, осужденным к ограничению свободы, суд может заменить неотбытый срок ограничения свободы наказанием в виде лишения свободы на тот же срок. При этом время отбытия ограничения свободы засчитывается в срок лишения свободы из расчета один день лишения свободы за один день ограничения свободы.

Замена одного вида свидания другим - Осужденным к л/св по их просьбе разрешается заменять длительное свидание краткосрочным.

Заявления - Осужденные имеют право подавать заявления, как в устной, так и в письменной форме по вопросам, связанным с нарушением их прав и законных интересов.

Извещение - Доведение до сведения заинтересованных лиц информации о порядке и условиях исполнения или о лицах, их отбывающих.

Изменение вида исправительного учреждения - В зависимости от поведения и отношения к труду осужденным к л/св может быть изменен вид ИУ.

Бас бостандығын шектеуді бас бостандығын айырумен ауыстыру - Бас бостандығын шектеуге сотталған адам жазаны өтеуден қасақана жалтарған жағдайда сот бас бостандығын шектеудің өтелмеген мерзімін нақ сол мерзімге бас бостандығынан айыру түріндегі жазамен ауыстыра алады. Бұл ретте бас бостандығын шектеуді өтеу уақыты бас бостандығын шектеудің бір күні үшін бас бостандығынан айырудың бір күні есебінен бас бостандығынан айыру мерзіміне есептеледі.

Кездесудің бір түрін басқа түрімен ауыстыру – Бас бостандығынан айыруға сотталғандардың өздерінің ұсынысымен ұзақ мерзімді кездесуді қысқа мерзімді кездесуге ауыстыруға рұқсат етіледі.

Өтініш – Сотталғандар өздерінің бұзылған құқықтары мен заңды мүдделеріне қатысты өтініштерін жазбаша да, және ауызша да беруге құқылы.

Хабарлама – Мүдделі адамдарға атқарудың тәртібі мен шарттары туралы немесе оларды өтейтін адамдар жөніндегі ақпаратты хабардар ету.

Түзеу мекемесінің түрін өзгерту – Бас бостандығынан айыруға сотталғандардың еңбекке деген көзқарасы және мінез-құлқына байланысты түзеу мекемелерінің түрі өзгеруі мүмкін.

Изоляция осужденных к смертной казни - Осужденные к смертной казни содержатся в одиночной камере в условиях, обеспечивающих его усиленную охрану и изоляцию.

Исполнение наказания - Основная задача уголовно-исполнительного законодательства РК, заключающиеся в исполнении определенного судом вида наказания.

Исправительная колония общего режима - Это предназначенная для отбывания наказания лицам, впервые осужденным к лишению свободы за совершение умышленных преступлений небольшой или средней тяжести и тяжких преступлений, и лицам, которым привлечение к общественным работам, исправительные работы или ограничение свободы заменены лишением свободы на срок до шести месяцев

Исправительные колонии строгого режима - Предназначенная для отбывания наказания лицам, впервые осужденным к лишению свободы за совершение особо тяжких преступлений, а также при рецидиве преступлений, если осужденный ранее отбывал лишение свободы, и женщинам при особо опасном рецидиве преступлений

Өлім жазасына кесілгендерді оңашалау – Өлім жазасына кесілген сотталғандар жалғыз адамдық камерада оқшаулау жағдайында күшейтілген күзетпен ұсталады.

Жазаны атқару – Сотпен анықталған жазаның түрін атқарумен жүзеге асырылатын Қазақстан Республикасының қылмыстық-атқару заңнамасының негізгі міндеті.

Жалпы режимдегі түзеу колониясы – Бұл қасақана кішігірім немесе ауырлығы орташа және ауыр қылмыс жасағаны үшін бір жылдан астам мерзімге бас бостандығынан айыруға тұңғыш рет сотталған адамдарға және қоғамдық жұмыстарға, түзеу жұмыстарына тарту немесе бас бостандығын шектеу алты ай мерзімге бас бостандығынан айыруға ауыстырылған адамдардың жазасын өтеуі үшін арналған.

Қатаң режимдегі түзеу колониясы - Аса ауыр қылмыстар жасағаны үшін бас бостандығынан айыруға тұңғыш рет сотталған адамдарға, сондай-ақ сотталған адам бұрын бас бостандығынан айыру жазасын өтеген болса, қылмыстардың қайталануы кезінде және қылмыстардың аса қауіпті қайталануы кезінде әйелдердің жазасын өтеуі үшін арналған.

Исправительная колония особого режима - Предназначенная для отбывания наказания при особо опасном рецидиве преступлений, а также лицам, осужденным к пожизненному лишению свободы

Исправительные работы - Вид уголовного наказания, который заключается в привлечении осужденного к труду по месту его работы на срок от 2-х месяцев до 2-х лет, с удержанием в доход государства от 5 % до 20 % его заработка.

Исправительные учреждения - Специально созданные государственные органы, предназначенные для исполнения наказания в виде л/св.

Исправление осужденных - Цель уголовного наказания, которая заключается в формировании у них уважительного отношения к человеку, обществу, труду, нормам, правилам и традициям человеческого общежития и стимулирование правопослушного поведения.

Испытательный срок - Это установленный судом при условном осуждении срок, в течение которого условно осужденный должен доказать свое исправление.

Карантинное отделение - Специальное помещение, куда помещаются вновь прибывшие в ИУ осужденные на срок до 15 суток.

Ерекше режимдегі түзеу колониясы - қылмыстардың аса қауіпті қайталануы кезінде, сондай-ақ өмір бойына бас бостандығынан айыруға сотталған адамдардың жазасын өтеуі үшін арналған.

Түзеу жұмыстары – Сотталған адамның жұмыс орны бойынша екі айдан екі жылға дейін мерзімге белгіленетін және табысынан бес проценттен жиырма процентке дейінгі шекте мемлекеттің кірісіне ұстап қалу жүргізілетін қылмыстық жазаның түрі.

Түзеу мекемелері – Бас бостандығынан айыру түріндегі жазаның атқарылуы үшін арналған арнайы құрылған мемлекеттік орган.

Сотталғандарды түзеу – оларда күнделікті өмірдегі адамға, қоғамға, еңбекке, нормаға, ережелер мен салт-дәстүрге деген адал көзқарасын қалыптастыру және құқықтық мінез-құлық ережелеріне ынталандырумен айқындалатын қылмыстық жазаның мақсаты.

Сынақ мерзімі – Бұл шартты түрде сотталу уақыты кезіндегі сотпен айқындалған шартты түрде сотталғанның өзінің түзелу жолына түскенін дәлелдеуі тиіс мерзімі.

Карантиндік бөлімше – 15 күнге дейін мерзімге сотталған ТМ қайтадан келгендер орналастырылатын арнаулы үй-жай.

Колонии-поселения - ИУ предназначенные для отбывания наказания лицам, осужденным за преступления, совершенные по неосторожности, к лишению свободы, лицам, впервые осужденным к лишению свободы за совершение умышленных преступлений

Контроль за телефонными разговорами осужденных - Осужденным к л/св предоставляется право на телефонные разговоры за счет собственных средств.

Контроль за условно осужденными - В течение всего испытательного срока за поведением условно осужденного осуществляется контроль со стороны уголовно-исполнительной инспекции по м/ж.

Контроль при отсрочке исполнения приговора - Беременным женщинам и женщинам, имеющим малолетних детей, и мужчинам, в одиночку воспитывающим малолетних детей, отбывающим наказание в исправительной колонии, судом может быть предоставлена отсрочка исполнения наказания соответственно на срок до пяти лет, но не более чем до достижения ребенком четырнадцатилетнего возраста. В указанный период осужденные женщины находятся под контролем уголовно-исполнительной инспекции.

Қоныс–колония - Абайсызда жасаған қылмыстар үшін бас бостандығынан айыруға сотталған, сондай-ақ қасақана қылмыс жасағаны үшін бір жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жаза тағайындалған, алғаш рет сотталған адамдар жазасын өтеуге арналған түзеу мекемесі.

Сотталғандардың телефон арқылы сөйлесулеріне бақылау – Бас бостандығынан айыруға сотталғандарға өздерінің қаражаты есебінен телефон арқылы сөйлесуге құқық беріледі.

Шартты сотталғандарға бақылау – Барлық түзеу мерзімі ішінде шартты түрде сотталғандардың жүріс-тұрысына тұрғылықты жері бойынша қылмыстық-атқару инспекциясы жағынан бақылау жүзеге асырылады.

Үкімді орындауды кейінге қалдыру кезіндегі бақылау – Түзеу колониясында жазасын өтеуші жүкті әйелдер мен жас балалары бар әйелдерге және жас балаларды жалғыз өзі тәрбиелейтін еркектерге сот тиісінше бес жылға дейінгі, бірақ бала он төрт жасқа толғаннан аспайтын мерзімге жазаның атқарылуын кейінге қалдыруы мүмкін.

Көрсетілген кезеңде сотталған әйелдер қылмыстық-атқару инспекциясының бақылауында болады.

Контроль при получении посылок и передач осужденными военнослужащими - Осужденные военнослужащие имеют право получать посылки, передачи и бандероли.

Конфискация имущества - Конфискация имущества есть принудительное безвозмездное изъятие в собственность государства всего или части имущества, являющегося собственностью осужденного.

Личная безопасность - Право осужденного. При возникновении угрозы личной безопасности осужденный вправе обратиться с заявлением к любому должностному лицу ИУ, с просьбой об обеспечении его личной безопасности.

Лишение свободы - Вид уголовного наказания, который заключается в принудительном помещении осужденного в ИУ на срок, установленный приговором суда.

Массовые беспорядки - Это нарушение общественного порядка, совершаемое большой группой людей (толпой).

Мелкое хулиганство - Злостное нарушение установленного порядка отбывания наказания осужденными к л/св.

Сотталған әскери қызметшілердің посылка және сәлемдемелерді алу кезіндегі бақылау - Сотталған әскери қызметшілер посылка, сәлемдеме және бандерольдар алуға құқылы

Мүлікті тәркілеу - Мүлікті тәркілеу дегеніміз сотталған адамның меншігі болып табылатын мүліктің бәрін немесе бір бөлігін, сондай-ақ қылмыс жасау қаруы немесе құралы болып табылатын мүлікті мемлекеттің меншігіне мәжбүрлеп өтеусіз алу.

Жеке қауіпсіздік – Сотталғанның құқығы. Сотталғанның жеке басына қауіп туындаған кезде жазаны атқарушы түзеу мекемесінің кез келген лауазымды адамына қауіпсіз орынға ауыстыру туралы өтініш жасауға құқылы.

Бас бостандығынан айыру – Сотталғандарды түзеу мекемесіне сот үкімімен анықталған мерзімге мәжбүрлі түрде орналастырумен көрінетін қылмыстық жазаның түрі.

Жаппай тәртіпсіздіктер – Бұл үлкен адамдар тобымен (тобырмен) жасалатын қоғамдық тәртіпті бұзу.

Ұсақ бұзақылық – Бас бостандығынан айыруға сотталғандардың жазаны өтеудің белгіленген тәртібін өрескел бұзуы.

Меры взыскания, применяемые к осужденным к лишению свободы - За нарушение установленного порядка отбывания наказания к осужденным могут применяться меры взыскания:

Меры поощрения, применяемые к осужденным к лишению свободы - За хорошее поведение, добросовестное отношение к труду, обучению, активное участие в работе самодеятельных организаций осужденных и в воспитательных мероприятиях к осужденным применяются меры поощрения

Места отбывания наказания - Для каждого вида наказания соответствует и место его отбывания.

Надзор в исправительных учреждениях - Постоянный контроль за поведением осужденных с целью недопущения совершения ими преступлений и иных противоправных действий, а также соблюдение ими установленных правил поведения.

Насилие - Физическое или психическое воздействие одного человека на другого.

Неповиновение - Открытый отказ от исполнения обращения к конкретному осужденному требования представителя администрации.

Бас бостандығынан айыруға сотталғандарға қолданылатын жазалау шаралары – Жазаны өтеудің белгіленген тәртібін бұзғаны үшін сотталғандарға жазалау шаралары қолданылуы мүмкін.

Бас бостандығынан айырылған сотталғандарға қолданылатын көтермелеу шаралары – Жақсы мінез-кұлқы, еңбекке, оқуға деген адал көзқарасы, сотталғандардың өздігінен қызмет ететін ұйымдардың жұмысына және сотталғандардың тәрбиелік іс-шараларына белсенді қатысқаны үшін көтермелеу шаралары қолданылады.

Жаза өтеу орны – Әрбір жаза түріне оны өтеу орны сай келеді.

Түзеу мекемелеріндегі қадағалау – Сотталғандардың жүріс-тұрысына олардың қылмыс және өзге құқыққа қарсы әрекеттер жасауын болдырмау мақсатында, сондай-ақ олармен белгіленген жүріс-тұрыс ережелерін сақтауына тұрақты бақылау жасау.

Зорлық, озбырлық – Бір адамның екінші адамға дене немесе психикалық түрде әсер етуі.

Бағынбау, бойсұнбау – Әкімшілік өкілінің талаптарын сотталғандар тарапынан нақты орындаудан ашық бас тартуы.

Несовершеннолетние осужденные - Осужденные, которым на момент вступления приговора в законную силу не исполнилось 18 лет.

Обращение осужденных - Осужденные могут направлять предложения, заявления и жалобы по вопросам, связанным с нарушением их прав и законных интересов.

Общественный контроль - Общественные объединения оказывают содействие в работе учреждений и органов, исполняющих наказания, принимают участие в исправлении осужденных.

Ограничение свободы - наложения на осужденного судом определенных обязанностей, ограничивающих его свободу, и отбывается по месту его жительства под надзором специализированного органа без изоляции от общества сроком от одного года до пяти лет.

Организация группировок осужденных - Злостное нарушение установленного порядка отбывания наказания.

Основание уголовно-досрочного освобождения - Утрата осужденным общественной опасности и возможность его окончательного исправления без полного отбывания назначенного наказания.

Кәмелетке толмаған сотталғандар – Үкімнің заңды күшіне енген сәтінде 18 жасқа толмаған сотталғандар.

Сотталғандардың өтініші – Сотталғандар өздерінің құқықтары мен заңды мүдделерінің бұзылуына байланысты сұрақтар бойынша ұсыныстар, өтініш және шағым жібере алады.

Қоғамдық бақылау – Қоғамдық ұйымдар жазаны орындайтын мекемелер мен органдардың жұмысына әрекеттестік көрсетіп, сотталғандардың түзелуіне қатыса алады.

Бас бостандығын шектеу - соттың сотталған адамға оның бас бостандығын шектейтін белгілі бір міндеттер жүктеуінен тұрады және қоғамнан оқшауламай бір жылдан жеті жылға дейінгі мерзімге мамандандырылған органның қадағалауымен оның тұрғылықты жері бойынша өтеуі.

Сотталғандардың топтасуын ұйымдастыру – Жазаны өтеудің белгіленген тәртібін өрескел бұзуы.

Шартты-мерзімінен бұрын босатудың негізі – Сотталғанның қоғамға қауіптілігін жоғалтуы және оның тағайындалған жазаны толық өтеусіз түзелу жолына түсу мүмкіндігі.

Осужденный - Лицо, совершившее преступление, в отношении которого приговор о назначении уголовного наказания вступил в законную силу.

Ответственность осужденных - За нарушение установленного порядка отбывания наказания осужденные могут нести дисциплинарную ответственность.

Охрана и изоляция осужденных - Одно из основных требований режима при отбывании наказаний, связанных с изоляцией осужденных от общества.

Охрана прав осужденных - При исполнении наказаний осужденным гарантируются права и свободы граждан РК с изъятиями и ограничениями, установленные уголовным, уголовно-исполнительным и иным законодательством РК.

Перевод осужденных в помещение камерного типа - Мера взыскания, применяемая к осужденным мужчинам, являющимся злостными нарушителями установленного порядка отбывания наказания, содержащимися в исправительных колониях общего и строгого режимов, а также осужденных, содержащихся в обычных жилых помещениях в исправительных колониях особого режима.

Сотталған – Қылмыстық жаза тағайындау туралы үкімнің заңды күшіне енген қылмыс жасаған адам.

Сотталғандардың жауаптылығы – Жаза өтеудің белгіленген тәртібін бұзғаны үшін сотталғандар тәртіптік жауапкершілікке тартылуы мүмкін.

Сотталғандарды қорғау және оңашалау – Сотталғандарды қоғамнан оқшаулаумен байланысты жаза өтеу кезіндегі режимнің басты талаптарының бірі.

Сотталғандардың құқығын қорғау – Сотталғандарға жазаны орындау кезінде Қазақстан Республикасының қылмыстық, қылмыстық-атқару және өзге де заңдарында белгіленген шектеулермен Қазақстан Республикасы азаматтарының құқықтары мен бостандықтарына кепілдік беріледі.

Сотталғандарды камералық үлгідегі бөлмеге ауыстыру – Жалпы және қатаң режимдегі түзеу колонияларында отырған, жаза өтеудің белгіленген тәртібін өрескел бұзатын сотталған ер адамдарға, сондай-ақ айрықша режимдегі түзеу колониясының дағдылы тұрғын жайында отырған сотталғандарға қолданылатын жазалау шарасы.

Перевод осужденных в одиночную камеру - Осужденные за нарушения ими установленного порядка отбывания наказания в исправительных колониях особого режима может применяться такая мера взыскания, как перевод в одиночную камеру на срок от 6 месяцев.

Передвижение под конвоем - Осужденные к лишению свободы направляются к месту отбывания наказания и перемещаются из одного места отбывания наказания в другое под конвоем.

Передвижение без конвоя осужденных к лишению свободы - Положительно характеризующимся осужденным, отбывающим л/св в исправительных колониях и ВК, а также осужденным, оставленным для ведения работ по хозяйственному обслуживанию в следственных изоляторах и тюрьмах, может быть разрешено передвижение без конвоя или сопровождения за пределами ИУ, если это необходимо по характеру выполняемой ими работы.

Побег - Самовольное, незаконное оставление осужденным или заключенным под стражу учреждений и органов УИС.

Сотталғандарды жеке камераға ауыстыру – Айрықша режимдегі түзеу колониясында жазаны өтеудің белгіленген тәртібін бұзғаны үшін сотталғандарға қатысты 6 ай мерзімге жеке камераға ауыстыру сияқты жазалау шарасы қолданылуы мүмкін.

Айдауылмен жылжу, орын ауыстыру – Бас бостандығынан айыруға сотталғандар жазасын өтеу орнына жіберіледі және бір жазасын өтеу орнынан екіншісіне айдап апару арқылы ауыстырылады.

Бас бостандығынан айыруға сотталғандардың айдауылсыз жүруі – Түзеу колониясында және тәрбиелеу колониясында жақсы жағынан мінезделетін бас бостандығынан айыру жазасын өтеуші сотталғандар, сондай-ақ тергеушілік оқшаулау орнында немесе түрмеде шаруашылық қызмет көрсету жөніндегі жұмыстарды орындау үшін қалдырылған сотталғандарға орындалатын жұмыстың сипаты бойынша қажет болған жағдайда айдауылсыз немесе ере жүрусіз орын ауыстыруларына рұқсат беруі мүмкін.

Қашу, қашып кету – Сотталған немесе қамаудағы адамның қылмыстық-атқару жүйесі мекемелері мен органдарын өз еркімен заңсыз тастап кетуі.

Передвижение осужденных в исправительных колониях-поселениях - содержатся без охраны, но под надзором администрации колонии-поселения; пользуются правом свободного передвижения в пределах территории колонии-поселения, кроме времени, отведенного правилами внутреннего распорядка исправительного учреждения, для сна; с разрешения администрации колонии-поселения могут передвигаться без надзора в пределах границ территории, прилегающей к исправительному учреждению, если это необходимо по характеру выполняемой ими работы либо в связи с обучением.

Подготовка к освобождению - Обязанность администрации исправительных центров, арестных домов и ИУ.

Пожизненное лишение свободы - Основной вид наказания, который в соответствии со ст. 48 УК РК может устанавливаться за совершение особо тяжких преступлений, а также как альтернатива смертной казни.

Получение передач осужденными - Осужденными к л/св разрешается получение передач в количестве, предусмотренном для каждого вида режима отбывания наказания.

Сотталғандардың түзеу қоныс-колонияларында жылжуы, орын ауыстыруы - күзетсіз, бірақ колония-қоныс әкімшілігінің қадағалауында болады; түзеу мекемесінің ішкі тәртібі ережелерімен ұйқыға бөлінген уақыттан басқа кезде колония-қоныс аумағы шегінде еркін жүріп-тұру құқығын пайдаланады; колония-қоныс әкімшілігінің рұқсатымен егер олардың орындайтын жұмысының сипаты бойынша не оқуына байланысты қажет болса.

Босатуға дайындау – Түзеу орталықтары, қамау үйі және түзеу мекемелері әкімшілігінің міндеттері.

Өмір бойы бас бостандығынан айыру - Өмір бойы бас бостандығынан айыру аса ауыр қылмыс жасағаны үшін, сондай-ақ өлім жазасына балама ретінде белгіленуі мүмкін Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 48-бабына сәйкес жазаның негізгі түрі.

Сотталғандармен сәлемдеме алуы – Бас бостандығынан айыруға сотталғандардың жаза өтеудің әрбір режим түрі үшін көрсетілген шамада сәлемдеме алуына рұқсат беріледі.

Помилование - Одно из оснований досрочного освобождения осужденного от наказания. В отличии от акта амнистии, помилование осуществляется в отношении индивидуально определенного лица.

Помощь осужденным, освобождаемым от отбывания наказания - Лица, освобождаемые от отбывания наказания в виде содержания на гауптвахте или лишения свободы, обеспечиваются бесплатным проездом к месту жительства или работы, а также продуктами питания или деньгами на путь следования в порядке, устанавливаемом Правительством Республики Казахстан.

Помощь осужденным к ограничению свободы - Одежду, белье и обувь осужденные к ограничению свободы приобретают самостоятельно за счет собственных средств.

Правовой статус осужденных - Совокупность основных (конституционных), гражданских и специальных прав и обязанностей, которыми обладает осужденный.

Предмет уголовного-исполнительного законодательства - Установление общих положений и принципов исполнения наказаний и применения иных мер уголовно-правового характера.

Принципы уголовного-исполнительного права - Основные положения, руководящие идеи, выражающие взгляды общества на характер данной отрасли права, ее содержание и задачи.

Кешірім, кешірім жасау – Сотталғанды жазадан мерзімінен бұрын босату негіздерінің бірі. Рақымшылық жасау актісінен айырмашылығы, кешірім жасау актісі белгілі бір жеке адамға қатысты шығарылады.

Жазаны өтеуден босатылатын сотталғандарға көмек - Гауптвахтада ұстау немесе бас бостандығынан айыру түріндегі жазаларды өтеуден босатылатын адамдар тұратын жерлеріне немесе жұмысына дейін тегін жолақымен, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жолда жүргенде азық-түлікпен немесе ақшамен қамтамасыз етіледі.

Бас бостандығын шектеуге сотталғандарға көмек – Бас бостандығын шектеуге сотталғандар киім және аяқ киімдерді жеке өз қаражаты есебінен ала алады.

Сотталғандардың құқықтық мәртебесі – Сотталғандар иелік ететін негізгі конституциялық, азаматтық және арнаулы құқықтар мен міндеттердің жиынтығы.

Қылмыстық–құқықтық заңнаманың пәні – Жаза атқарудың жалпы ережелері мен қағидаларын анықтау және өзге де қылмыстық-құқықтық сипаттағы шараларды қолдану.

Қылмыстық-атқару құқығының қағидалары – Осы құқық саласының қоғамның негізгі ережелері, басқарушы идеялары, білдірілетін көзқарастарына, оның мазмұны мен міндеттеріне сипаты.

Применение к осужденным мер медицинского характера - К осужденным к л/св, аресту, ограничению свободы больным алкоголизмом и наркоманией, а также страдающими психическими расстройствами, не исключаящими вменяемости, учреждениями, исполняющими указанные виды наказаний, по решению суда могут применяться принудительные меры медицинского характера.

Принудительное питание по медицинским показателям - В случае отказа осужденного от приема пищи и возникновения угрозы его жизни допускается принудительное питание осужденного по медицинским показаниям.

Принципы уголовно-исполнительного права - Это закрепление в нормах права, основополагающих идей и требований уголовно-исполнительной политики государства, характеризующие сущность и содержание исполнения уголовного наказания и обращения с осужденными.

Продление испытательного срока - В случае неисполнения условно осужденным своих обязанностей, предусмотренных УИК РК, уголовно-исполнительная инспекция вправе направить представление в суд о продлении испытательного срока.

Сотталғандарға дәрігерлік сипаттағы шаралар қолдану – Маскүнемдік және нашақорлықпен ауыратын, сондай-ақ есінің дұрыстығы жоққа шығарылмайтын психикасы бұзылған бас бостандығынан айыруға, бас бостандығын шектеуге сотталғандарға көрсетілген жаза түрін атқаратын мекемелер соттың шешімі бойынша медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шарасын қолдана алады.

Дәрігерлік көрсеткіш бойынша мәжбүрлеп тамақтандыру – Егер де, сотталған тамақ ішуден бас тарта және өміріне қауіп төнсе, дәрігерлік көрсеткіш бойынша сотталғанды мәжбүрлеп емдеуге жол беріледі.

Қылмыстық-атқару құқығының қағидалары – Бұл құқық нормасында қылмыстық жазаны атқарудың және сотталғандарға қараудың мәні мен мазмұнын сипаттайтын мемлекеттің қылмыстық-атқару саясатының іргесін қалаушы идеялар мен талаптарды бекіту.

Сынақ мерзімін ұзарту – Шартты түрде сотталғанның Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару кодексінде көрсетілген өздерінің міндеттерін орындамаған жағдайда қылмыстық-атқару инспекциясы сынақ мерзімін ұзарту жөнінде сотқа ұсыныс жіберуге құқылы.

Прокурорский надзор - Один из видов контроля за деятельностью учреждений и органов, исполняющих наказания.

Раздельное содержание женщин при исполнении ареста - Женщины, осужденные к аресту, содержатся в условиях строгой изоляции.

Распорядок дня - В каждом ИУ организуется строго регламентированный распорядок дня с учетом особенностей работы с тем или иным составом осужденных, времени года, местных условий и других конкретных обстоятельств.

Юридическая помощь осужденным - Для получения указанной помощи осужденным по их заявлению предоставляется свидание с адвокатами или иными лицами, имеющими право оказания юридической помощи.

Прокурорлық қадағалау – Жазаны атқаратын мекемелер мен органдардың қызметіне қадағалау жүргізудің бір түрі.

Қамауға алуды орындау кезінде әйелдерді бөлек ұстау – Қамауға алуға сотталған әйелдер қатаң оқшаулау жағдайында ұсталады.

Күн тәртібі – Әрбір түзеу мекемесінде қатаң белгіленген белгілі бір жұмыс ерекшеліктерін немесе сотталғандар құрамын, жыл мезгілін, жергілікті жағдайды және басқа да нақты мән-жайларды ескеретін күн тәртібі ұйымдастырылады.

Сотталғандарға заңды көмек – Сотталғандардың көрсетілген көмек түрін алуы үшін олардың өтініші бойынша заңды көмек беруге құқығы қорғаушымен немесе басқа да адамдармен көздесу ұсынылады.

Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару құқығы бойынша негізгі категориялар мен ұғымдарының қысқаша сөздігі қылмыстық құқық және криминология кафедрасының мәжілісінде талқыланып мақұлданған
_ 2013 жылдың «_04_»_наурызы, № _12_ хаттама.

**Қылмыстық құқық және
криминология кафедрасы бастығының м.а.,
бастығы з.ғ.к.,
полиция подполковнигі**

С.Қ. Алтайбаев